

Kibaru

San 21 nan - Utikalo - san 1993
A songo: GOROMÉ 10 - N° 249

A be bo kalo o kalo "AMAP" ka yamaruya kono - Hake : 17.000
"AMAP" kuntigi : Gawusu DARABO - Dilanbagaw kuntigi: Basiriki TURE

SORODANTIGE:

MALI PERESIDAN
N'A FURUMSUSO ANI
MINISIRIW Y'U KA SOROW
DANTIGE
MALI SARIYASOBA LA

(n° 3 ni 6)

AFIRIKI MUSOW TOGOLADON :

MUSOYA TE MCNE YE
NI
LANKOLONYA
T'ALA

(A n° 8 ni 8 la)

KARATOYA BE KA YIRIWA JAMANA KONO

CIKE DUGUDENW
TA Y'A LA
JIGITIGEKO
YE

(n° 4 ni 5)

Baaradenko

Beeb'adon, kotilema kalo damadokono, cikedugu camankamalenninw'nusungurunnin caman b'u kunda dugubaw kan, ka taa baara jini, walasa k'u ka kognominenw n'u magonefen suguya caman werew wari soro. Ataama te jutige kalanbaciya hakili kono. A te jutige jaadoya miiri kono. Ni kalabaciya ni jaadoya yera baaraden min na, cemannin fara musomannin kan, o be nejini, o tigi ye, iingo la, i k'a tigi dakan, n'o y'a son ye, k'a koro. A be se fana, ka nejini dugubaw sanga nogonnakow hake la, minnu te ke cikeduguw n'u nogonnaw kono. N'o te, baaraden bangebaga si t'a fe, k'a men, a tulo la, ka den be jugusagoya, yerebonya, somogo lagosi ani dugutogotijie la, jamana kono, an'a kokan.

N'o denmisew sera dugubaw kono, ka bolominayero soro, o yoro sigi be k'a daw bolo, baara faralen ye baara were kan, sanko musomanninw, minnu takun ye gatigimusow bolomademeli ye. A daw be teriya yoro, sanankunyayero, balimayayero ani denyayero soro. Nk'a dow be ben jonya yoro ma. Olu de ka ca sisan, duguba kono musow bolo, sanko Bamako musow minnu b'u ka baaradenw mine, i k'u ka jon sannenw. A daw be baaraden ta, yeremajira de koso. O t'a bee ye, sanko minnu be forobabaara n'a nogonnaw la, n'u te tile so.

A kera cogoo o cogo, a ka ca a la, baara te baara kologirin ye, nk'a misena, a dogoyamali, a nenini n'a bugoli te korige yorodaw la, fo ni baaraden toorolen bora baara la. Adaw b'u mago b'u furucel la, k'olu ladonni baara misenw latemen baaraden ma, ka tila ka kow ye cogoya do la, k'u ka nimisa dogolan ke keleya farin suguya do ye, min koro te nejo mogo ye, n'a laban ye baaraden bilali ye. O nogonna baaraden gencogo de ka ca Bamako musow bolo, k'a soro baaradenw ka koininen, bawo a muso masinawka yerebonya, u ka yerejira n'u mago caya kojugu de b'u kene musoya baara bee la, hali celadon, ce siso yere kono, muso daw b'o yeresutura kow to baaradenw bolo, kuma te tobili, dennadon, wusulandon ani sidilan laben n'a birifinikow n'a kunkorodon nankow ma. Ni baaradente "namaaden" ye, n'i y'icelabila, k'ikodon ala, fen min be baaraden bali, k'i furuce k'a yere ta ye, o ye ce yere jogo numan doron de ye. N'o te baaradenw fana ye musow de ye. A caman yere sigilen b'u tabagaw no na bi, bawo, olu ma se, k'u ka baaradenw n'u cew ka kow dimi dacogo were soro furusa ko.

Baaraden ye hadamaden de ye ; somogontan te; jon te; magoninina don, min bora dugu do kono, ka na dugu do kono warinini na, k'a yere n'a somogow deme.

Baaradenw be taama, ka caya, tilema de kono. Ni samiya donna, a caman be segin so. O waati kunkurunnin kono, an ka kan, k'u mine kouman, k'u gasi sigi, k'u danbe matarafa, ka hadamadenya k'u fe. O te fosi tije mogo si ye, sanko mogo min b'a yere don.

Anw fe, farafinna yan, kabini lawale la, a be fo, hadamadenya ani dijne sira kan, ko baraji be falatoladon na, a betungarankeladon na, kuma te walidennadon ma. Ola, baaradenta

ye walidennadon de ye. Baaradentalaw ka kan, k'a don, ko faantanya ani segen ni dese de b'a to, cikeduguw mogokoroba toorolenw b'u wolodenw bila, ka taa

fennini na. Latige mana b'a ko la, ni dutigi fen o fen be s'a yere n'a ka

dudenw musakaw koro, mun were koso, o ka mogo be bo dugu kono, ka taa baaraniniya ke yoro were ? An k'a don, ko

soro de be mogow fisaya nogon ye.

SOCODANTIGE: MALI PERESIDAN N'A FURUMUSO ANI MINISIRIW Y'U KA SOROW DANTIGE MALI SARIYASOBA LA.

A be fo, ko kojugu de ye hadamaden karamogo folo ye. Ni mogo min ma ke kojugu caman seere ye, o tigi se ka gelen, k'a yere doncogo n'a bocogo don, dinelatige kow la. A be fo fana, ko ni basanin ku ma tige, k'a te dingeda yoro don. O b'a jira ko mogo daw te sabali gansan. A be fo tugun, ko ni ko ma ke, ko te don. O b'a jira ko dije ye kalanso de ye, k'a masoro koketaw ka ca, bawo, dije yere te to bolo kelen kan. O yelema-yelema, minnu ye dije taalan ye, olu de nana ni Mali jamanadenw bee lajelen ka san 1991 marisikalo tile 26 don murutiba ye, min kera Musa ka san 23 yersagofanga binni sababu ye, ka wotew cogoya la, min b'a to, mogo si te se, k'i dogo mogo were la, nemogo kunda ani komogo kunda. O de nana ni faamaw ka kow bee fese-feseli n'u sege-segeli ye, sariya hukumu kono, walasa, k'u halalafenw n'u ka nafolow da don, sann'u ka fanga ta, ani k'u ka sorow jatew mine, san o san, walasa k'a don, n'u be forobanafolo kan, wali n'u t'a kan. O ye wale ye, da tun te se, ka maga min na, Musatile la. Fen minnu ker'o tile la, Mali kono an'a kokan, o ma dogo mogo si la, bawo, an b'o segen de kene kan sisan. O yere lajela de kadara kono, salon, san 1992 la, n'o ker'u ka fanga tasen folo ye, Peresidan Alifa Umaru KONARE n'a furumuso, Adamu BA ani minsiriw bee lajelen y'u ka sorow dantige, Mali sariyasoba la, ka tila, k'a dantigeli kelen lakuraya, ninan be Mali sariyasoba la, bee dalen be min kiiritigelaw n'u nemogoba folo n'a dankanw ka fisamanciya la, bawo, Mali sariyasunba y'u k'u danma fangabolo ye, k'u ka yere mahoronya n'u ka sebaaya d'u ma, walas'uk'u ka baara ke danaya ni tilennenya kono, n'a ma ke fangabolo were sendonni y'a la, iko jamana kuntigiso, wali mali depiteso ni jamana werew ani dije jekulu werew sariyasow n'u nognou.

(a to be ne 6 la)

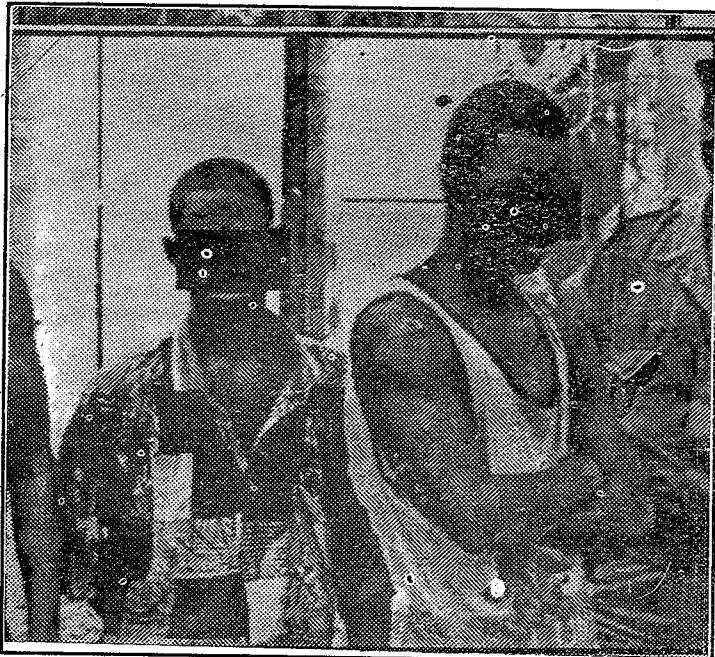

Peresidan Alifa Umaru KONARE

Peresidan furumuso Adamu BA

KARATOYA BE KA YIRIWA JAMANAKONO

Karato ye mogoo ye, ni fe min y'a ci, a kun na, doron, a b'o ke. A b'o ke, yoro bee, ani waati bee. A b'o ke, cogo bee la, a sago la, fo k'a wasa. A te siga-siga, a te yiran-yiran, a te yere-yere, a te siran, a te jore, w'a te malo. N'a ma se, ka wale min ke bi, sababu do koson, a b'o dabila folo. Nk'a kera cogo o cogo, a b'o wale kelen ke, don do la. O y'a sor, a ye sababu jate min, k'a d'on, k'o t'a ka wale keli bali tugun.

Karato ka wale ladege be kalan yoro do, a be lamen yoro do, a be ye yoro do. O be se, ka ke liburu, wali kunnafoniseben ye.

A be se, ka ke Arajo, Sinema wali Telewison ye. A be se, ka ke masala kumaw ye, barokeyorow la. A be se, ka ke dakan yere ye. A kera cogo o cogo, karato te juman ke. Hali n'a ye juman ke, a sababu be b'a ka karatoya de kono, bawo, a te fen ke, ka fen nini, ka fen sor hake kono, n'o ye hadamaenya sira ye. O de koson, ni bolo dara karato kan, a be don juru la, k'a bolo fila sir'a kofe, i ko bagan k'a bugo, k'a don kasol la, wali tuma do yere, k'a faga. Mogoo d'ow b'u jeni yere. Ode be sanga la sisan: ka esansi bon karatokan, ka alimetitige, k'o tamnen fil'akan, k'a laje, fo k'a mo. Karatow ka mogoo toorlen kojugu d'ow y'a jira, ko hal'u fagali te mone b'u la, bawo, k'u

ye mogofagako de k'u la. O b'a jira ko karato hine te mogoo la, mogoo t'a hine min, fo n'a y'a sor, a m'a teges da mogoo min kan folo, k'o lajaba, k'o bololankolonya, k'a ntanya, k'o ka jetaa k'a bolo seginko ye, bawo, ni karato donn'i kan, wali n'a y'i kunben bolon kono, dugu kono, ani sira kan, kungo kono, n'i te mogoo labennen ye, a b'i boloban, k'i lanogo. O'ta bee ye, bawo, sisantaw ye dorogutalaw de ye, dorogu min b'u kene ya gegegeje, k'u ja geleya, k'u dusu farinya, k'u bila kojugu keli la, k'a sor'u t'u yere kalama. N'o mogoo suguya y'i sor, ka fer'i ma, o dimi n'o mone te ban. O be ban cogo di, n'an y'a don, k'o mogoo mayelema mogoo karabalenw ka walew ni baganw ani fatow de ka walew be da nogon ma. Ni bagan ani fatoy'i tija, fuu y'i ta, bawo, hali sariya t'u no min.

Mogoo si te se, k'i ha'ili latige, k'i yere kolosi, k'i yere tanga karatow ma. N'i ye laben sugu o sugu ke, karatow b'o feerew kokari ni feere werew ye, i sigilen te ni minnu ye, n'i te se k'olu jate min, bawo, karatow be jinejate de ke, hadamaden te fen don min na. Karato te jine, a te segen. A be se, ka ke ne folonk'a t'a ka fen jate minelen korodabila. Ala doron de b'an kisi karatow mantooroma. Zandaramuwani polisiw, moriw ani tontigiw, olu bee be do de k'an kolosili n'an kisili la, nk'a to bee be Ala de bolo.

Karatoya yiriwalen be soroduguw de kono kosebe, nafolo ni magojeten ka ca yoro minnu na. O de koson, cikedugu d'ow kamalennin caman, segen suguya d'ow te kun minnu na, olu be jigin soroduguw kono, Mali kono an'a kokan, ka na far'u nogonnaw kan, k'u ka fugariya walew ke. A bee be nogon kalama. O de kama, a be fo, ko karato kanna duloki ye fila ye. A tinekelaw n'a mogoo minelenw n'a, cikeduguw denw de ka ca ni dugubaw konodenw ye. Oye maloyako ye, bawo, olu be boso ni kan min ye, n'u sera dugubaw kono, k'u tulomada, k'u nemada, ka jate min, o kan be yelema kan were la, n'o ye wari soroko jugu ye, karogelenya sira kan, hali n'u yere ni mogoo werew niw be t'a la. O de ye karatoya yere-yere ye k'a masoro, "mogoo-dafalen" baara te. N'i y'u komen k'u ka wale kelenw laje, ka

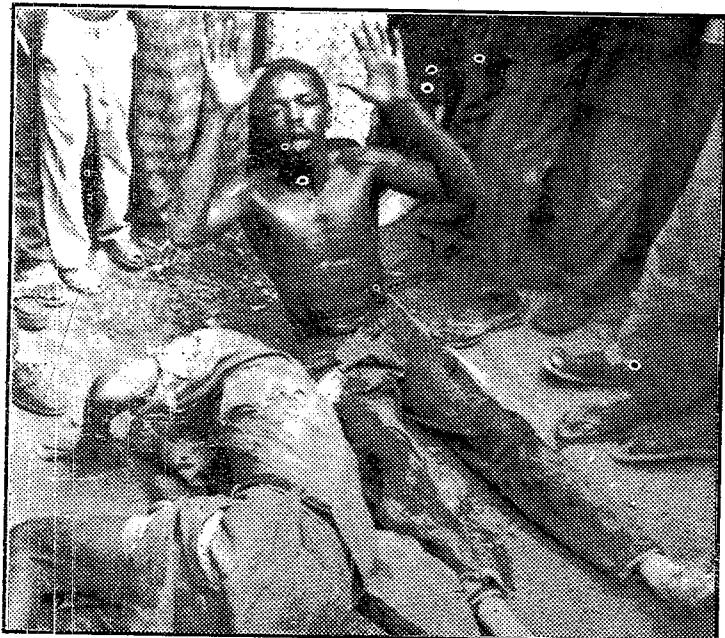
CIKEDUGUDENW TA Y'A LA JIGITIGIEKO YE

jateminé ke, i b'a faamuya, k'a caman ye keñekedenw de ye. keñekeden ye dangaden de ye. Dangaden ye fakéñeden, bakesñeden ani lamobagakéñeden de ye. A dōw ye lujuratow ye. A bëe ye dörogutala, minkela, jaato ani kamalenba gansan ye. A kelen si t'i miir'a kola, i k'a bekolo. O de b'u fil'u yereuw ma : yeredon ni nimisa be ke kasó de la...

Fen min ka jugu, a ko la, n'o cemani, n'o ye kunmasuuliko ye, o ye cikedugudenw n'o ye sebekeladen ani yeredonnaden dōw sendonni ye binkanni na, k'a sor'a b'u somogow nena, k'u be sebeké de la, fenjiniyorow la, jamana kono, an'a kokan. A fen o fen mineli, k'u don kasó la, wali k'u jogin, wali k'u faga yere, n'o kibaruya juguw ser'u somogo sigilen nana ma, olu ka hakililatige be ke jijilatige ye bawo, olu sigilen te ni fen min ye, o de bëna fu ye. Cikeladen minnu be b'u ka duguw kono, ka n'u ka fenjinicogo ke karatoya sira kan, k'a sor'u somogow t'o kalama, olu k'a dōn, k'u be nkalon na, wa k'u be to nkalon na. Ni mogo min minera fenta, fentine, fenjeni ani fenkari la, fen minnu t'i n'i somogow si ta ye, i k'a dōn, k'i minera nkalon kene de kan. O y'i minien ye malo kene kan. Mogó man kan, ka se ka ye, ka fen ke yoro la, min t'i n'i somogow ka yoro ye. A fen o fen be mine malokene, jalakikene kan, i be maramafen suguya caman sor'olu kun, wa, togo minnu be fu la, o t'u faw n'u baw ka togodalenw ye. Ni min te "JO" ye, o ye "CEFIN", "KARATEKA", "ZIDOKA", "KALAKISE" wali "JAGERI" ye. O togo n'u nogonnaw, minnu ye Ameriki, Farajela ani AZi bandiba togobolenw ye, sinema ni telewison na, a dōw b'olu togopta, k'sanga olu ma, k'olu ka walew ladege. Nk'a kelen si t'a dōn, ko n'u sera ka faransi, Itali, Ameriki, Zapon ani Shini jamanaw bandibaw togo da, u yere la, k'u te se, k'olu ka walew ke, i n'a fu b'a ye filimu na, cogo min na, bawo, tijeli minnu be kun setigiw la, o jaga te kun faantanw ni desebagatow la, Afiriki ani Mali jamanaw kono. Olu b'u bolofenw soró manumako jaati de kono. N'a fóra, ko karatow ka na bin, o tigilamogow kan, k'olu

ka sow n'u ka iziniw n'u ka baarayorow jeni, wali k'u kari, k'olu ka mobiliw, motow, telewisonw, arajow, firizideriw, majetow, donfiniw ni masiriw ani magoñefen misennin caman werew sonya, k'a tigiw tege ko pewu, o ye wale ye min be mogó jigitigé. O bëna ni hamiba ni miiriba ye. Olu bëna ni farigan ni banamisenninw ye, minnu laban be se, ka ke saya ye. Dusukasi suguya dōw be mogó faga, sanko "boloban" dusukasi, min be ke karatow fe, i te karato minnu dōn, fo n'u minera. O mineli yere ye ko gelénba de ye, bawo, karatowka ca n'u minébagaw ye, wa, baarakeminen camant'olu bolo. Odekocon, mogó toorolen dusukasilen dōw man'u tijébagaw mine, olu yereuw b'u sebe jogin, wali k'u faga. O be ke kuncili, wali jenini ye.

An b'o bolo de kan sisan. Tajurusarabere be bëe bolo. A be mogow bolo, sow ni bôlonkononawla. A be keñerseyew ani forobabaarayorow la. Bëe jolen b'i yeralakanasendekan, bawozandaramuwni polisiw lasoro ka gelen. O ye wale ye, fanga ni sariya ma min daga. Tijelikela mineli be ben, nk'a nangili te ben. O ye fangabolow ani sariyasow ka baara de ye. Akéra cogo o cogo, an ka kan, ka sariya labato. hali n'an dusukasira kojugu, an kana sariya soso. Hadamadenya ni demokarasim'o daga. Odekocon, an ka kan, ka s'an yere la, cogo bëe la, kun bëe la, yoro bëe la, ani waati bëe la.

SORODANTIGE: MALI PERESIDAN N'A FURUMUSO ANI MINISIRIW Y'U KA SOROW DANTIGE MALI SARIYASOBA LA.

O temennen kō, a dagalen tē Mali sariyasoba mōgō kelen si kelen ka don pariti politiki la, jamana kōnō an'a kōkan. A kelen si tē ke minisiri, wali depite ye, walasa k'u ka yéremahoronya sementiya. A bēe bē baara ke sariya sira jēlen dantigelen dōrōn de hukumu kōnō. Osaritige la, a sitē dēmē faama, wali faantan fē, nōgō kan. O dabilala, kabini Musa ka yéresagofanga binna.

Ni jamana jēmōgō sigilenw ka sorodantigesēbenw sera Mali sariyasoba la, o mōgō faamuyalen sugandilenw b'u ka jatew minē, ka tila, k'a sēbenw jēnsen, fērē bēe la, jamana kōnō, an'a kōkan, walasa, bēe ka b'a kalama. A sēbenw sōrōli ka gēlen mōgō minnu bolo, o ye minnu ma ko k'u kunkōrōko ye. An bēe b'a dōn, ko ni nin sēgē-sēgeli suguya daminera, sanko jamana jēmōgō kunda, n'o ye faamaw yérew ye, ko mōgōw dacogo tē ke kelen y'a ko la.

Dōw dalen b'a la. Olu b'a dōn, k'a wale daminelen tē kōtige, ko ni jēngē, nanbara, wali yurugu-yurugu bōra faama min fanfē, k'o bē jāngi demokarasi barika n'a sariya fē, i ko min kēra Musa n'a ka mōgōw la. Dōw dalen t'a ko fan si la. Olu bolo, nin ye kunfinw nanamini fērē suguya wēre de tigelen ye, min ni Musa ta tē kelen ye, nka, n'u bēe laban ye kelen ye : n'o ye hērē nidaamu ani nafolo caman sōrōli ye fasodenw kō kan. Olu ka faamuyali la, faamaw de bē bō faantanw jigi kōrō, nka, faamaw yéredamaw tē nōgōn nō minē, ka nōgōn cooron, ka bō nōgōn kōkōrō, fo ka se lajabali ma. A ko jēli n'a tineli bēe ka kan dōw ye.

Nin misaliw de bē jama tila kulu saba ye. Kulu fōlō, o ye mōgōw ye, minnu dalen bē faamaw ka sorodantigelikola. Kulu filanan mōgōw dalent'a fosi la. A bēe ka kan, sabanan mōgōw ye.

Osiratige la, a kēra cogo o cogo, a latemenna cogo o cogo, a mana laban cogo o cogo, a daminera ka ban, kabini salon san 1992 la, fo k'a se ninan, san 1993 ma. O san fila kōnō, anda tēna se minisiriw ka

sōrō dantigelenw ma. O kōrō tē ko mōgōw man kan k'olu ka sōrō dadōn. Nka, jateminē la, any'a dōn, ko Peresidann'a furumusoka sōrōwdadōnni kunnafoni de bē mōgōw ni kan, ka tēmen minisiriw kelen-kelen jēe ka sorow kan. O la sa, Peresidan Alifa Umaru KONARE n'a furumuso Adamu BA ka sorow, n'o y'u bolofēnw n'u ka nafolow ye, olu dantigera cogo min na, Mali sariyasoba la, san 1992 Zuluyekalo tile 21 don, i ko san kelen tēmennen kō, o file :

san 1992 la, du 3 tun bē Alifa bolo. Kelen bē katī Sananfara la. O ma jo fōlō. Kelen bē Bamako Jikorōnin. O fana ma jo fōlō. Kelen bē Bamako Hipodōrōmu la. O dējolen bē, k'a ke sangaso ye. A n'a ka denbaya bētun bē yen de, sann'a ka fanga ta.

Yēlema ma don Alifa ka du hake la, jinan, san 1993 la. Salon ni jinan cē, a muso ka du sēbennēn kēra du kelen ye. O bē Bamako Bukasunbugu la. Oyērē fana ma jo fōlō. Salon, mōbili fila tun b'u bolo. Jinan mōbili kēra kelen dōrōn ye. Salon, sanu garamu 850 de tun bē Alifa muso bolo. Jinan, a ka sanu kēra garamu 1.123 ye. O b'i n'a fo sanu kilo kelen ni garamu kēmē ni mugan ni saba. Jinan, Alifa muso ye bolola mōntōrō sanuma dō sōrō, min ye garamu 63 ye. O b'a ka masiri sanuma bēe ke sanu garamu 1.186 ye. Alifa yērē ye sēbennikelan sanuma dō sōrō, min ye garamu 32 hake ye. Minye nafoloko ye, salon 1992 Zuwenkalo la, Alifa ye fanga ta, k'a sōrōsefa wari 612.709 de maralen b'a bolo, banki la.

Jinan, san 1993 Zuluyekalo la, o wari hake taar'i jo sefa wari 3.805.809 la. O waati kelen kōnō, a muso fana ka wari maralen banki la, o bōra sefa wari 934.259 la, ka t'i jo sefa wari 3.313.242 la. jateminē bē se, ka ke nin fēn ninnu de kan, san o san. A misenman tow fo kun tē, bawo olu tē fēn basigilenw ye. O tē baasi ye. Dōgōnōgōnna de ye baasi ye.

SIGINOGONYAKO

Dugu diyayor dō ye siginogonya ye. A goyayor dō ye siginogonya ye. O de be siginogonya jorjor jira hadamadenya la. N'a diyara siginogonw bēs be lafiya, dugu kōnōmōgōtōw bēs be wasa, k'u kunnawolo, dugu yere be sumaya. Nka, n'a goyara, dugu be kalaya. O ye don o don mankan ye, don o don fokaben, sigikakuma, kiiritige n'u nōgōnnaw, minnu be dugu kunmasuuli, k'a kōnsigi ke tōrōko, nimisako ani maloyako ye.

kabini lawale la, siginogonya gasi fōra, k'a gelya. A gelya dōnen be farafinna. A dōnen be farajela. Bēs b'a ke laadilikan ani dusumasuma kuma ye, bawo, bēs b'a nafa dōn, sigi la. Bēs dalen be siginogonya kologirinya, a bonya n'a barikatigiya la, hadamadenw ni nōgōn ce. Bēs b'a dōn ko jurumu be siginogontōro la. Fosi te siginogonya la, min dogolen be mōgōw la, k'a masōrō, siginogon be bēs la.

A diya n'a goya bēs la, siginogonw be je gundokow ani kēnekankow la. O je be ke wajibi ye, n'an b'a fe, ka nōgōn sutura. N'an dun y'a bila nōgōnlajaba ani nōgōn wahiba sira kan, siginogonya yere be tige an na, an kērefe mōgōw tōw, ani kin kōnōmōgōw ni dugu kōnōmōgōw bēs lajelen be tige anna, k'a d'a kan, anyerew de kera sababu ye, k'an yere labo kene kan.

Siginogonya ye kelenya de ye, numan ani juguman sira kan, i n'a fō, hēre ni hēre tana ; ka nōgōn bilasira, ka nōgōn sōn, bawo Ala ye dali ke, nk'a ma kēneli ke. O de kōson Ala y'an sigi nōgōn kērefe, walasa an ka nōgōn dafa. Siginogonya ye latige de ye; nka, hadamaden de ye latige sababu ye. O de kōson siginogonya be latige cogo caman na. A be latige balimaya ani teriya sira kan. Dōnbagaya gansan ani kanubaga fen o fen be ke siginogonya sababu ye, mōgō si te se, k'i yere kisi, olu ma. Mōgō caman be ke siginogonw ye, o hadamadenya siraw de kan. Olu be ben sigi kan, nōgōn kērefe. O be k'olu tigiw nisondiyako ye, bawo, a diyar'u ye, ka sigi nōgōn kōrō.

N'o sigi suguya diyara, a dabora kun min kama, o be ne. N'a dun goyara, a be ke nimisako ye. O ye minnu y'a jini ka sigi ! O ye kulu fōlōye. Kulu filanan mōgōw ye dugu kōlōrlaw ye, k'u ka sow jō, a kōnō, kene kelen kan, kinw ni duguw kōnō.. O mōgōw be sigi nōgōn kērefe, k'a sor'u te nōgōn dōn, u ma deli ka nōgōn ye, sanko ka je ko ma. O de ka ca duguw kin kuraw kōnō, sisān.

Nin bēs de b'a jir'an na, ko siginogonya ye fen gelen de ye, min be tali ke latige kan, n'an ka kan, k'a gasi sigi, k'a tōgō n'a kōrō matarafa, i ko somogoya kelenya, bawo, nisondiyako ni nisongoyako fen o fen mana siginogon min sōrō, o diya n'a goya be k'a siginogon tōw bēs ka ko ye. O ye wajibi ye, hali ni juguya b'a la. O juguya suguya banni da ka di mōgōdōw la, bawo, ni se b'i ye, ka b'i siginogon dō kērefe, i k'a dōn, ko wajibi la, i be t'i sigi dōwēre de kērefe, wal'i ka t'i sigi kungo kōnō, mōgō te yōrō min na.

Nin misaliw bēta, k'u jira mōgōw la, nōgōn bilasira kadara kōnō, walasa bēs k'a faamuya, ko siginogonya ye "mujuun" de ye, n'i benn'a juguman ma.

Nka, n'i benn'a numan na, o nōgōn "daamu" te.

A kera cogo o cogo, a diyacogo n'a goyacogo te dogo
mōgō si la, kin, dugu, ani jamana
yere kōnō.

AFIRIKI MUSOW TOGOLADON: MUSOYA TE MONE YE, NI LANKOLONYA T'ALA

Mmu JAKITE
FATUMATA NJAYI
YE BAARA DE SORO
SISAN
MALI KON

San o san, Zuluyekalo tile 31 don, n'o ye Afiriki musow togoladon ye, musow be gintan suguya bëe laben,, k'u joyero jira dijelatige sira caman kan, i ko hadamadenyakow n'a soro'kow ani jamanaw yiriwalikow, n'o ye fasobaarakow n'u nogonnaw ye. Kabini lawale la, a be fo ko" musoya te mone ye komusolankolon de be musoya ke mone ye". Nka, celankolon döw fana be musoya ke mone ye. Ni kow b'o cogo la, a be se, ka fo, ko cesirkun be musow la, k'u joyero nini, k'a soro, cew cema, dijelatige kenew kan. Kunko minnu be musow da la, n'o ye musoya dafalen kecogo juman ye, yeredon kono, k'o fara furu geleya kan, ani sorontanya ni sokono baaramisennin caman, olu ye doni ye, musow kun, min te fegeya kalan ko. Farafinna dun, muso kalanbaliw ka ca n'a kalannenw ye, i ko ba n'a si. O te muso kalannenw ka baara nogoy'u bolo, olu minnu ye forobabaarakelaw ni kejereyew ye, n'u cesirilen be musow haminankow jenaboli baara la.

Ni muso sen be fen o fen na, o be jenabo ni hakili de ye, ka musoya konokow n'a kenekankow jatemine. O ka gelen döw bolo, ka temen döw kan. O de koso, an y'a fo'ko fanta NJAYI ye baara de soro, sisan, Mali kono, k'a d'a sugandili kan, jamana kuntigiso fangabolo yere fe, k'a ke Mali musow ka yiriwalikow komiseriye, n'o ye Mali musow ka kojenabola ye.

Musow ka yiriwalikow jenaboli te baara nogon ye. A kunkanko kumaw n'a walew ka ca, kosebe. A be juminé musow yeredamaw ni nogon ce fo'o, i ko muso kalannenw ni kalanbaliw, cikedugumusow ni galodugumusow, musufurulenw ni sinamusoya, musogananw ni firiyatow, forobabaarakelaw ni

kejereyew, bololabaarakelaw ni gadonmusow, ani npogotigininw n'u nokankow, minnu kelen be ka denbatigi bëe konorogan sisan, i k'u ladamuniko, n'u ka kalanko n'u ka furuko.

Musow ka yiriwalikow jenaboli be temen musow yerew ka jekuluw fe. Kabini demokarasiko basigira, an'a pariti politiki camanko, musojekuluw cayara. Adow yereweye baarakunda kelen musow döron de ye, i ko kiiritigelaw, jagokelaw, dogotoromusow, izinitigiw, kunnafonilaselaw, nakobaaralaw ani muso bololabaarakela suguya bëe. A jekulu bëe n'a sigikan n'a jokan doh. O temennen ko, a fosi te jenabo ni jamana fangaso n'a sariyaso m'u sendon a kow la, k'u laje, k'u yamaruya, k'u wajibiya, jumanani juguman sirawkan, i ko fen min dagalen be, ani min ma daga musow ka yiriwalikow la. Musow joyero, fasobaarako, fangako, soro'ko, yiriwaliko ani jetaakow la, o dantigelen be, k'o latem'en, sariya hukumu de kono.

Bawo, sariya ma ce bo muso la, jamana kow jenaboli kenew kan. Nka, n'i y'a yoro taacogo sumayalen ye, o bora musow kalanni n'u ladamuni walew keli de ye bolokofefenw ye, kabini lawale la. Jatemine tun te bo muso kan, fosi la, farafinna bëe kono. O de be mogow hakili la, halibi.

Nk'a be ka yelema, bolo were kan, k'a masoro, musow be jemogow la, yoro caman, sisan. O siratige la, a be fo ko ji be don ko la doonin-doonin de, ko fosi te ke, n'a tuma ma se, ko tijé de be laban.

Ni musow ma segen, n'u ma koro, n'u ma fili nogon ka tijé ma, n'u donna da kelen fe, ka bo da kelen fe, ko caman be t'u ta la, bawo, cew se ka gelén, k'u yere bo musow bolo. Nka, fo musow ka s'a kecogo la de...